

Írja be a keresendő szöveg

Szeged.hu

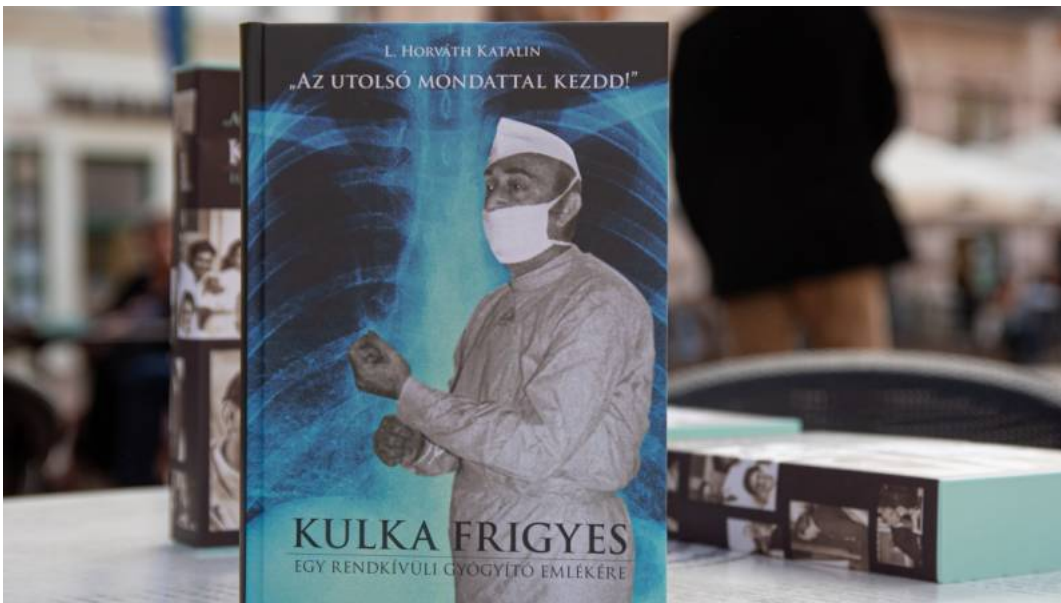
Menü

Szeptember 21. hétfő, **Máté, Mirella**

- [Rovatok](#)
 - [Szegeden Szeged300 Kék hírek](#)
 - [Ziccer Művház](#)
 - [Túl a városon Színes](#)
- [Képriport](#)
- [Szeged TV](#)
- [Szegedi Tükör](#)
- [Városunkról](#)
- **Szegedieknek**
 - [E-ügyintézés](#) [E-közgyűlés](#) [Fejlesztéseink](#) [Gépjármű elszállítás](#)
 - Turistáknak**
 - [Látmivalók](#) [Programok](#) [Szálláshelyek](#) [Menetrend](#)
 - Befektetőknek**
 - [Fejlesztési stratégia](#) [Infrastruktúra](#) [Munkaerőpiac](#) [Építési szabályzat](#)
 - Önkormányzati cégek**
 - [IH Rendezvényközpont](#) [Belvárosi Mozi](#) [Szegedi Partfürdő](#) [D2 Szegedi Közlekedési Kft.](#) [Szegedi Környezetgazdálkodási Nkft.](#) [Szeged Tourinform](#) [IKV RITEK Zrt.](#) [Szegedi Víziközmű Működtető és Fejlesztő Zrt.](#) [Szegedi Városkép- és Piac Kft.](#) [Szeged Pólus](#) [Szegedi Sport és Fürdők](#) [Szegedi Vadaspark](#)
- [Archívum](#)
- [Kezdőlap](#)
- [Hírek](#)
- [Művház](#)
- Az orvosi kés Paganinije – életrajzi könyv készült Kulka Frigyes mellkassebészről

Megosztás 145 [Művház](#) 2020. szeptember 20. 19:31

Az orvosi kés Paganinije – életrajzi könyv készült Kulka Frigyes mellkassebészről

L. Horváth Katalin írt könyvet az egyik legjobb magyar mellkassebészről, Kulka Frigyesről, a szegedi klinika mellkassebészeti osztályának alapítójáról. A kötetet a szegedi könyvhéten mutatták be, a szerző és Kulka Janina, az orvosprofesszor lánya társaságában.

Kevés város van Magyarországon, ahol tudósok, kutatók és orvosok a legnagyobb „sztárok”, Szeged ilyen. Kulka Frigyes legendája – egyáltalán nem túlzás – ma is él a városban, pedig a Kulka család nem tősgyökeres szegedi. A város befogadta őket, ők pedig örökre szívükbe zárták Szegedet.

Ültem a Klauzál téri teraszon, hallgattam a kötetéről beszélgetőket, és egyszer csak azt vettem észre, hogy egy film pereg a szemem előtt. Film persze nem volt, igaz lehetne, a Kulka-történet minden egyes darabkája hangosan kiált, sőt, ordít érte. Óhatatlanul íródott a film a fejemben, nem tudtam mit tenni, láttam magam előtt a képet, ahogy a fiatal Kulka Frigyes 1945-ben egymaga gyalogolt haza a szombathelyi munkaszolgálatból a kétszáz kilométerre lévő Ipolyságra, a szülővárosába. Hazaérve rádöbbsent, egyedül ő élte túl a holokausztot a családból.

Ez a borzalmas felismerés és az édesanyjának tett korábbi ígéret adott erőt neki az orvosi egyetem elkezdéséhez. Pedig korábban színész szeretett volna lenni.

A film pedig folytatódott: Kulka Frigyes – vagy ahogyan szerette, ha becézik, Frédi – nincstelenül, egy tehervagon tetején eljutott Budapestre, ahol beiratkozott a Pázmány-egyetem orvoskarára. A Szabolcs utcai kórházban Molnár Béla lett a mestere, akitől rengeteget tanult a gyakorlati, klinikai orvoslásról – szakította meg a

fejében forgó filmet L. Horváth Katalin a kötetbemutatón. De csak egy pillanat az egész: a szerző szavai is szép lassan belesimultak a történetbe, tudati tartalommal, képekké, érzetekké váltak. Még az is, amikor L. Horváth Katalin azt mesélte: a 80-as években operált betege volt Frédi bácsinak, azóta foglalkoztatja őt Kulka Frigyes személyisége. „Tartoztam neki annyival, hogy írnom kell róla” – mondta.

Balog József, Kulka Janina, L. Horváth Katalin, Márók Tamás boncolgatták a Kulka-életművet (fotók: Szabó Luca)

A könyvbemutatón Balog József hangján szólalt meg egy pályatárs a kiváló mellkasebészről:

„Előadásait az egyetemen legjobb előadásaiként értékeltük és látogattuk. A legszárazabb tananyagot is képes volt olyan színesen előadni, hogy mindenki érdeklődését felkeltette. Előadói, színészi képességei csodálatosak voltak. Környezetét mindig magával ragadta. Később, bár nem sokáig, de volt alkalmam együtt dolgozni vele a szegedi sebészeti klinikán. Fiatal orvosként meghatározó élmény volt, amint a betegekkel bánt, beszélt, igyekezett a gyógyulásba vetett bizalmat felkelteni, megtartani. Az orvostanhallgatóktól az idősebb kollégákig, a szaksemélyzetig bezárólag mindenkiel türelmes volt. Aki csak figyelt rá, nagyon sokat tudott tanulni tőle. A sebészetnek és kifejezetten a mellkasebészetnek briliáns művelője volt. Gyorsan, határozottan hozott döntéseket, melyek pontosnak bizonyultak. A tervezett műtétet magabiztosan hajtotta végre. A betegeiért a végsőkig küzdött, mindent megtett a gyógyulásukért”

– így emlékezett kollégájáról Kovács Károly mellkasebész professzor 2017-ben. Ez is olvasható a könyvben.

Kulka Frigyes fia, Kulka János filmforgatás miatt nem tudott megjelenni a könyvbemutatón, de ott volt Kulka Janina, a hajdani professzor lánya, aki maga is orvos. Janinától megtudtuk, kamaszkorában érezte leginkább, mennyire nehéz egy ilyen nagyformátumú szülő gyerekének lenni.

Kulka Janina arra is visszaemlékezett – miközben bennem tovább pergett a szépen megkomponált film –, apjuk hogyan mondta el nekik, miért csak egy nagymamájuk él, hol van a család többi tagja:

„Ültünk a nagyszobában ketten egy fotelban, ő szemben ült velünk, és akkor elmesélte, hogy miért nem találkoztunk soha a nagyszüleinkkel [...], azt, hogyan haltak meg, ezen a délutánon mesélte el. Nagymamánk a koncentrációs táborban halt meg, nagypapánk pedig az oda vezető úton, a vonaton.”

L. Horváth Katalin vette át a szót, egy kis magyarázatot fűzve a könyvhöz: a Kulka Frigyes-kötet lényegében két könyv az egyben, ezt a sűrű és fehér színű lapok váltakozásai is mutatják. Az első rész a sebészorvos életpályáját dolgozza fel: a családtörténetet, a munkaszolgálatos holokauszt túlélő múltat. A második rész pedig a korrajzot, a kollegiális és nemzetközi kapcsolatait, valamint a gyógyítás helyzetét az ő korában.

Kulka Frigyes 1959-ben költözött Szegedre, felesége Eszter 29 éves, lányuk, Janina két éves, fiuk, János egy éves volt ekkor. A szegedi klinika akkori igazgatója Petri Gábor hívta, mert a legjobb mellkasebészt akarta.

Tudta róla, hogy kitűnő szervező, és nem is csoda, hogy az ambiciózus sebész pillanatok alatt felállította a mellkasebészeti osztályt. Remekül forgatta a beteganyagot, a megszokottnál sokkal korszerűbb szemlélettel dolgozott. „Az embert egészében kell gyógyítani, nem a betegséget” – mondogatta.

Kulkáék Szegeden a Vörösmarty utcában laktak. „A háznak nagyon szép udvara volt, benne egy háromszor három méteres medencével, amibe nyáron vizet engedtünk. Néha teknősbéka lakott benne, néha meg mi pancsoltunk ott” – mesélte Kulka Janina. A család hamar a szegedi társasági élet központjában találta magát, a szegediek megkedvelték őket. Nem nagyon telt el úgy nap, hogy miután hazaértek az iskolából, a gyerekeknek ne kelljen valakinek az üdvözlését átadniuk az édesapjuknak és édesanyjuknak.

Kulka Frigyes

mellsobrát Szathmáry Gyöngyi készítette, az alkotás a szegedi klinika Petri Gáborról elnevezett, legújabb tömbjében található (fotó: kozterkep.hu)

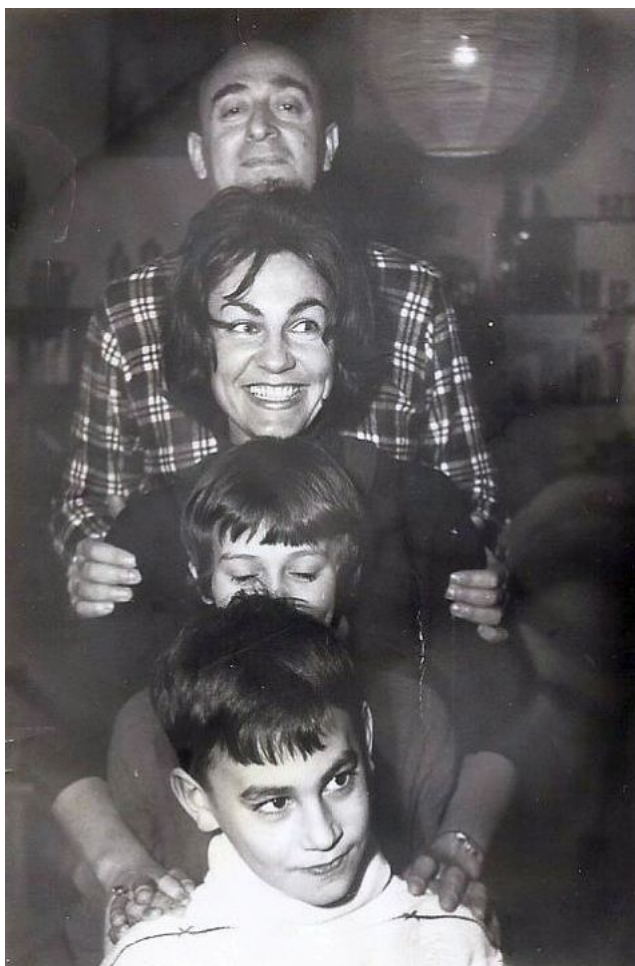
„Apánk egy egészen különleges ember volt. Nagyon szeretetreméltó, nagyon nyílt, jó humorú, közösségi emberként ismerte mindenki. Nem hiszem, hogy lettek volna olyanok, akik nem szerették” – emlékezett vissza Kulka Janina.

Édesanyja, Boleman Eszter a kor jegyzett szépsége volt, a Magyar Televízió kísérleti adásában bemondónak is kiválasztották, intelligenciájáért, eszéért is tisztelték. Szegeden a színházban műfordítóként és dramaturgként dolgozott.

A beszélgetés házigazdája, kollégánk, Márok Tamás ezzel kapcsolatban vett elő egy anekdotát: Ha Kulka Frigyes elhívta egy barátját hozzájuk, és az illető első alkalommal járt náluk, akkor mindig azt mondta: „Két dolgot kérek tőled: szólíts Frédinek, és ne akard elcsábítani a feleségemet”.

L. Horváth Katalintól megtudtuk: Kulka Frigyes eredetileg Friedrich néven anyakönyvezték, ezért szerette inkább a Frédi becenevet, annak ellenére vagy épp azért, mert ipolsági osztálytársai Fricinek szólították.

A kőtetbemutató beszélgetésen az is elhangzott: Kulka Frigyes nem csupán kiváló, szervező, nemzetközi hírnő mellkassebész volt, aki virtuóz módon operált, remekül diagnosztizált is. „A tapasztalat a legfontosabb, és neki abból nagyon sok jutott. A koreai háborúban hadisebészként egyszer egy, egyszer fél évet töltött el. Nem álltak rendelkezésére kiegészítő diagnosztikus eszközök, amivel egyébként könnyebben diagnosztizálhatott volna. Muszáj volt megtanulnia a klasszikus módszereket, és az érzék szerveire, az intuícióna hagyatkozni” – mesélte a Kulka Janina.

Mesterségnek, művészetnek és tudománynak írta le a sebészi munkát. 1976-ban úgy fogalmazott: a típusműtét mozdulatai ugyanazok, ezt a koreográfiát nem lehet megsérteni. Ez a mesterség. Művészté akkor válik ugyanez, amikor az orvos egy váratlan helyzetben képes olyan fordulatra, ami nincs leírva, amit ő alkalmaz először, és képes újszerű, merész megoldást találni, mer kockáztatni a beteg életéért.

Kulka Frigyes a családi tragédia és a megpróbáltatások ellenére is humoros, jó kedélyű ember volt, ez kiderül egy Balog József által felolvasott villáminterjúban a kérdésekre adott válaszaiból is. Az interjúrészlet a SZOTE 1979-es évkönyvéből való:

- **Ki az ideális beteg?**
- Aki nem tudja jobban az orvosánál, hogy mi a baja, és aki a kezelés ellenére zavartalanul meggyógyul.
- **Milyen az ideális hallgató?**
- Aki nem hallgat, hanem kérdez és válaszol.
- **Kit szeret a legjobban vizsgáztatni?**
- Vagy azt, akit nem kell vizsgáztatni, mert elmondja egyedül, vagy azt, aki végighallgat, amikor én mondom el egyedül.
- **Milyen az ideális asszisztencia?**
- Akitől tanulhatok, akit taníthatok.
- **Egy jó pap holtig tanul, de egy orvosnak meddig kell tanulnia?**
- Ugyanaddig, mert a klinika-patológia konferenciákon derül ki, hogy mennyi mindent kell megtanulnunk.
- **Hamuban sült pogácsa helyett mit adna nekünk útravalóul?**
- Autót és lakáskiutalást, hogy orvosi működések során az anyagiasság ne vezéreljen.

Az ember szinte látja a szeme előtt Kulka Frigyeset, ahogy keresztbe átvetett lábbal, a székben kicsit félrefordulva, a nyakában lévő sztetoszkóppal babrálva, somolyogva válaszol a kérdésekre.

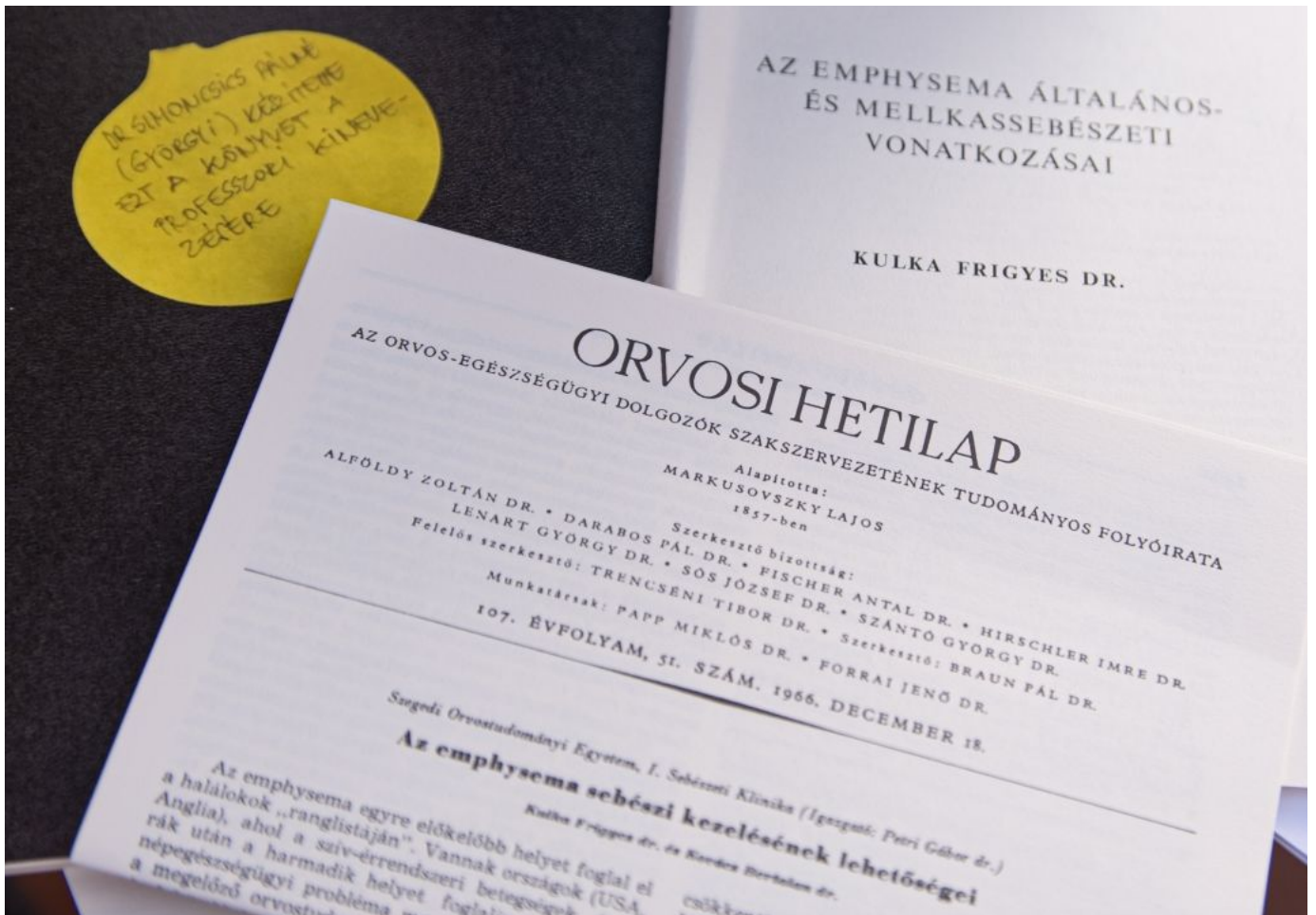

A mellkasebész humoros, empatikus személyiségét erősítette meg Füzesi Kristóf professzor, akit a hallgatóságból szólítottak a mikrofon mögé: ha már itt van, autentikus személyként meséljen egykori tanáráról. Füzesi Kristóf elmondta, hogyan tegeződtek le a klinikán egy kis bögrényi „pimpós vörösborral” és azt is, mit mondott neki Kulka Frigyes viccesen, miután bejelentette: nem tud vele elmenni Pécsre, az ott alapított tüdőgyógyászati klinikára dolgozni. „Elmondtam neki, hogy én már elígérkeztem Altorjay Pista bácsihoz (az első magyar gyereksebészhez – a szerk.), amire hozzám fordult és azt mondta: idefigyelj, szaros, nem is vittelek volna el ezek után. Annyira meghatározó volt a közvetlen személyisége, a műtőben pedig a kés Paganinije volt” – emlékezett vissza Füzesi Kristóf gyereksebész.

L. Horváth Katalin felidézett egy Vitray Tamás által készített riportot, amiben a sebész professzor azt mondta, rengeteg rokonság van a gyógyító szakma és a színészet között. Szerinte ugyanis semmi nem tanít annyit az emberről, mint egy jó színházi előadásban a jó színészek.

„Ő ebből tanulta meg, hogy kortól, nemtől, foglalkozástól függetlenül mindenkivel megtalálja a közös hangot. A betegnek ez a fél gyógyulást jelentette” – mondta a szerző.

Munkabírásról és tempójáról egy rádiós beszélgetésben Kulka Frigyes azt mondta: „minden percet sajnálok, amit szünettel kell eltöltenem. [...] Ha a kollégám késik öt percet, akkor megszidom, de azt mondják, hogy egyperces haragjaim vannak. [...] Remélem, legalábbis, hogy megbocsátják nekem ezt a tempót. Meg kell szokni. Szegeden 20 évig egy olyan jó csapatban dolgoztam, akik megszokták, és akik pontosan tudták, hogy reggel, [...] hajnalok hajnalán mentem a klinikára, akkor tudták pontosan, hogy három lépcsőforduló volt az első emeletig, minden lépcsőfordulóban egy dolgot el lehetett intézni. [...] Három éve vagyok Pesten, most már Pesten kezdik megszokni. [...] Amikor megkérdeznék, hogy van-e negyedóra időm, akkor azt szoktam válaszolni, mondd az utolsó mondatot”. Mondd az utolsó mondatot – nem véletlen, hogy ez a róla szóló kötet címe is.

Faksimilék is járnak a kötethez. A hasonmás kiadások között kézzel írt tudományos közlemények és személyes írások is vannak

II/5-e.alosztály.

Szigoruan titkos!

Adta: "Tóbiás"

Vette: Sándor György r.szds.

Idő: 1958. június 13

Tárgy: KULKA FRIGYES dr.

J e l e n t é s

Budapest, 1958. június 17.

"Tóbiás" jelenti:

KULKA FRIGYES DR.-al végimentünk önkritikus módon 1955-től a mai napig tanusított magatartásunkon és az eseményeken. Úgy látszik, hogy a XX. kongresszus óta gyakorlatilag az egész intézeti párt-szervezet egységes volt abban, hogy a hibákat gyorsabban kell kijavítani. Eközben nem sokat gondolkoztunk, és elfogadtuk először az Irodalmi Újság, majd a Petőfi kör hangját. Minden esetre azok vitték a hangot, akik így gondolkoztak. Később a XII. ker. P.B. is ennek a hangulatnak az irányába került és gyakorlatilag elfogadta azoknak a indítványait, akik így nyilatkoztak.

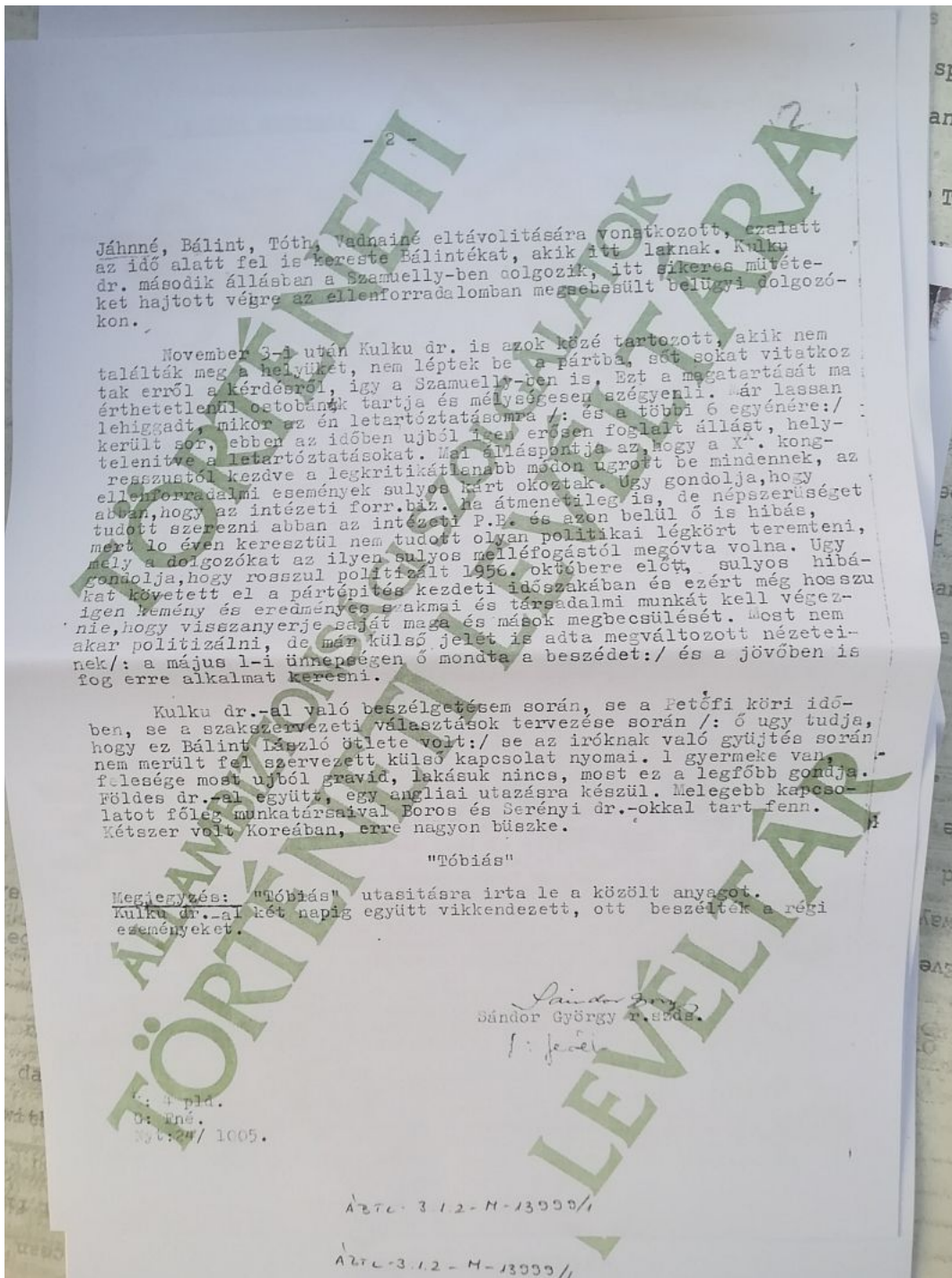
Igy a Petőfi kört betiltó párthatározat után a XII.ker. P.B. szembehelyezkedett ezzel a határozattal, mondván, hogy ez adminisztratív és így helytelen határozat. Ezen az ülésen ilyen értelemben szólaltak fel Kulku dr., a Közp. Fiz. Kut. Int. párttitkára és sokan mások. A felszólalásokkal egyetértett Megyeri Eva főnövér, az Intézet másik P.B. tagja és Kardos elvtárs a P.B. munkatársa is, és nem szólalt fel ellene Rajkos elvtárs sem. Mig november 3.-á előtt Kulku és Levendél dr. felkeresték a XII. ker. P.B. helyiségeit tájékoztató céljából, de nem tudtak senkivel se beszélni. Kulku dr. az ellenforradalmi időköt az Intézetben töltötte, ahol szolgálati lakása van. Az intézeti forr. biz. és külső elemek között annyi kapcsolatot látott, hogy az intézet ebédet adott Budakeszin székülő ellenforradalmároknak. Ugyanezeknek kiszolgáltatták -fenyegetőzsújkra - az intézeti sportköri céllövő fegyvereit. A betegek míg a közeli elhagyott katonai raktárból fegyvert szereztek. Dessauer igazgató és Tóth Sándor gondnok egyideig együtt működtek a forr.biz-al, abban hogy gondoskodjanak az intézet ellátásáról. Tóth Sándort egy budakeszi ellenforradalmár - régi haragosa - levitte Budakeszire, ahol nagyon akarták löni, de Csóka dr. és Sárospataki gondnok lementek érte és visszahozták. A forr. biz. egyideig népszerű volt. Kulku dr. szerint ebben Csóka, Fuskás és Úveges dr.-ok nem titkolt antiszemitizmusa is szerepet játszott, de ez számos népszerűlen intézkedés miatt hamar megszűnt és Kulku dr. szerint, ha megtartották volna azokat a bizonyos szakszervezeti választásokat ez a három személy még Sz.B. tagságra se számíthatott volna. Kulku dr. jelenítette és ma is helytelenit minden intézkedést, mely Dessauer,

Aztl-3.12-4-13555/1

Aztl-3.12-4-13555/1

meg, az állambiztonság odafigyelt rá

Kulka Frigyes sem úszta

1979-ben a család Budapestre költözött, pontosabban a család háromnegyede, mert Kulka János ekkor már a Színház- és Filmművészeti Főiskola (ma már egyetem – a szerk.) hallgatója volt. Kulka Janina úgy emlékezett, édesapját aival győzték meg, hogy benne lesz az orvostörténeti könyvekben, mint az első magyarországi mellkasebészeti tanszék igazgatója. Így lett az Orvostovábbképző Egyetem Mellkasebészeti Tanszékén vezető, 1981-től pedig az I. sz. Sebészeti Klinika tanszékvezető egyetemi tanára, majd 1986. július 1-jétől 1989. szeptember 23-án bekövetkezett haláláig annak rektora.

Szerencsére Kulka Frigyes emlékezete már nem csak az orvostörténeti könyvekben marad meg. Az életéről szóló könyv csütörtökön érkezett a nyomdából, de a szegedi könyvhéten már kapható korlátozott példányszámban. Hivatalosan csak szeptember végén jelenik meg a könyvesboltokban.

Elolvasom, mert tovább kell írni a filmet.

L. Horváth Katalin: „Az utolsó mondattal kezd!” – ...

Cservenák Zoltán

* * *

Szeged.hu – Minden, ami Szeged! [Tartson velünk a Facebookon is!](#)

Cimkék: [könyv](#) [Kulka Frigyes életrajzi könyv](#) [L. Horváth Katalin mellkasebész](#)

A rovat további hírei

[„Nem érdekel sem a szolgák jóindulata sem uraik kegye” – huszonöt éve már, hogy nincs velünk Baka István, rá emlékezett Szeged](#)

[Szeged pótolja a járvány miatt júniusban elmaradt könyvhetet: háromhetes programsorozat nyílt meg a Dugonics téren](#)

[Ma nyílik a júniusban elmaradt könyvünnep a Dugonics téren](#)

